
OBSAH

Úvodní slovo	5
1/ ŽIVOT A SMRT V PRAVĚKÉ EVROPĚ	
(Eduard Maur)	9
Rodí se Homo sapiens	9
Pravěk – nejdelší úsek historie lidstva	19
Lovci, sběrači a zemědělci	28
2/ RODINA VE STARÉM ŘECKU A ŘÍMĚ	
(Eduard Maur)	38
Na scénu přicházejí staří Řekové	41
Demografické poměry v římském impériu	46
Vznik křesťanské manželské doktríny	51
3/ CO JE TO PALEODEMOGRAFIE?	
(Milan Stloukal)	57
Práce antropologa na starověkých pohřebištích	60
Přesnost určování věku zemřelých	66
Průměrná délka lidského života podle kosterních pozůstatků	70
Vznik paleodemografie	71
Úmrtnostní tabulky podle materiálu z různých pohřebišť	76

4/	JAK VIDÍ PRAVĚKOU A ČASNĚ STŘEDOVĚKOU SPOLEČNOST ANTROPOLOG	
	(Milan Stloukal)	92
	Sociální rozdíly na pohřebištích	99
	Provázela změnu kultury i změna antropologických znaků?	102
	Odhady počtu obyvatel sídlišť a velikosti rodin	110
5/	NOVÁ VĚDA O STARÝCH NEMOCECH	
	(Milan Stloukal)	116
	Stopy zranění a umělých zásahů na kostrách . .	118
	Vrozené odchylky	125
	Bolestmi páteře a kloubů trpěli lidé odjakživa	130
	Jak to bylo se zdravím chrupu	133
	Změny po zánětech	136
6/	OD STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ K VELKÉ KOLONIZACI	
	(Eduard Maur)	140
	Historik doplňuje paleodemografa	140
	5. až 8. století – „temné“ období evropského populačního vývoje	147
	Nový populační rozmach Evropy	154
7/	ČERNÁ SMRT A JEJÍ REPRÍZY	
	(Eduard Maur)	163
	Pramenná základna se rozšiřuje	163
	Historikové diskutují o „krizi pozdního středověku“	170
	Mezi hladem a morem	177
	„Černá smrt“	184
	Mor se stává v Evropě denním hostem	198

8/ NÁVŠTĚVA V TOSKÁNSKÉ RODINĚ ČASNÉHO QUATTROCENTA	
(Eduard Maur)	212
Výjimečný pramen: toskánský katastr z roku 1427	212
Rodina – základní článek středověké společnosti	219
Názory současníků na manželský svazek se rozcházejí	238
9/ KONEC „DEMOGRAFICKÉHO STŘEDOVĚKU“ EVROPY	
(Eduard Maur)	243
Nové prameny, nové metody	243
Evropa mezi pozdně středověkou depresí a novým demografickým režimem	260
Demografické krize	266
Výklady se rozcházejí	275
Evropa se loučí s morem	281
10/ EVROPSKÁ RODINA SE MĚNÍ	
(Pavla Horská)	291
Existovala „přirozená“ plodnost v dějinách evropské rodiny?	291
Rozdíly ve velikosti rodin	300
Morální normy rodinného života v evropské společnosti osmnáctého století	303
Předčasné rozpady rodin	310
Evropská rodina a Malthusova doktrína	316
Žena a rodina ve Velké francouzské revoluci	319
Regulace plodnosti v Evropě na přelomu 18. a 19. století	326

11/ POPULAČNÍ EXPLOZE PO EVROPSKU (Pavla Horská)	333
Evropa na prahu 19. století: život nebo smrt?	334
Nerovnoměrnost růstu evropských populací . .	340
Demografický přechod v Evropě	351
Na cestě k plánovanému rodičovství	362
Velkoměsto v evropském populačním vývoji . .	369
Demografická revoluce v západní Evropě končí, ve východní Evropě pokračuje	376
12/ DEMOGRAFIE RODINY V 19. STOLETÍ (Pavla Horská)	379
Století statistiky	380
Jak viděli rodinu devatenáctého století tehdejší současníci	384
Klíčovou postavou změn v rodině je žena	387
Nadúmrtnost žen v 19. století	390
Hospodářské příčiny ženské emancipace	393
Novomalthuziánství	396
Evropská rodina na začátku 20. století	398
13/ MANŽELSTVÍ, RODINA A DOMÁCNOST V EVROPSKÉ SOUČASNOSTI (Milan Kučera)	400
Charakteristiky rodin a domácností v období do 2. světové války	402
Poválečná a současná situace rodiny v evropských zemích	403
Vznik a zánik rodiny	404
Reprodukce a velikost rodiny	412

14/ BUDOU SE EVROPANÉ DOŽÍVAT VĚKU STA LET?	
(Milan Kučera)	419
Vývoj úmrtnosti a naděje dožití v evropských zemích v průběhu 20. století	425
Předpokládané prodlužování průměrné délky lidského života	438
Skutečné počty staršího obyvatelstva	444
Nepřidávat jen léta života	452
15/ EVROPSKÁ RODINA – TENDENCE VÝVOJE A TRVÁNÍ	
(Milan Kučera)	456
Rodina a prodlužování lidského života	459
Úmrtnost obyvatelstva podle rodinného stavu	462
Základní literatura	469